

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciščanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petit vrste. Inzeratni davek po-sebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Javen odgovor Slomškovi zvezi na njeno okrožnico našim okrajnim učiteljskim društvom.

Pozivate nas k »enotni akciji za skupne stanovske interese«. Pozdravljamo vsako iztreznjenje učiteljstva v stanovsko-političnem oziru, saj smo vedno z vso resnobo delovali v tej smeri. Baš zato izjavljamo, da vam ne moremo priznati upravičenosti za inicijativo v tem pogledu in vašemu koraku potrebne moralne treznosti, dokler niste imeli poguma, kakor so ga pokazala naša obmejna društva na protestnem zbo-

rovanju v Dravogradu, ter ne priznate svoje sokrivde na naši stanovski katastrofi, ki ste si jo nakopali z molkom napram nasiljem Koroščevega režima. Tudi nam je težko verjeti v iskrenost in resnost vaše akcije, dokler se ponavljajo v listih grožnje, dopisi in članki, ki ponižujejo ves naš stan in ki bi jih lahko za-branili.

Odbor

učit. društva za Mežiško dolino.

Izplačajte razliko!

Preteklo je že leto in več, odkar je v veljavi novi činovniški zakon. A do njegove materialne realizacije smo morali še dolgo čakati. Dasi je bil baš v to svrhu nakazan kredit, so dolge mesece tja do maja odlagali izplačilo, medtem pa so nas odpravili z malenkostnimi predujmi, z naknadnim izplačilom razlike od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924 so nas pa — tolažili za pozneje.

Nestrpno čakamo vsi javni nameščenci na to izplačilo, ker ga krvavo potrebujemo. Ne bomo tu ponavljali stare pesmi o naši činovniški bedi, o brezprimernem, v pre mnogih slučajih naravnost mučeniškem prenašanju današnjega socialnega položaja državnega nameščenca.

Božični prazniki so pred durmi, ko pišemo te vrste, narekovane iz srca, ne samo zasebnega, temveč iz src rodbine, dece, ki nestrpno čaka, kaj mu bo položil oče, ne pod božično drevesce, temveč na skromno uradniško mizo.

Poglejmo nazaj v preteklost minulega vladnega režima! Fiksirali so mesec, do malega dan, kdaj se ima izplačati diferenca. Toda požrli so urbi et orbi dan besedo in ostali smo tam, kjer smo bili poprej.

Marsikatera trpka beseda nam še sili pod pero v tem neznosnem času, a naš do obupnosti prignani klic naj kulminira v pozivu: Jugoslovenska vlada izbriši madež, da država dolguje svojim — državnim nameščencem.

VLADIMIR POZAR:

Pravni položaj učiteljstva.

(Dalje.)

Brez dvoma je, da se opravlja služba naše stroke 1. s posebnim naporom in stalno zvišano pozornostjo, (n. pr. vedne priprave dan na dan, študij vedno novih metod itd.), 2. da je naša služba vedno zvezana z nevarnostjo za naše zdravje, (kar kaže visok procent umrljivosti našega stanu vsled sušice, jetike in drugih pljučnih bolezni), 3. da se naša stroka po svojem značaju posebno odlikuje (dvojno delo: delo v šoli, izvenšolsko delo med narodom) in da gre pravzaprav vsej naši stroki v tem čl. zakona predvidena posebna doklada na plačo, bodisi v denarju bodisi v naravi. Je pa naš del krajine — logaško okrajno glavarstvo povečini tudi tako, da je z ozirom na to, da meji neposredno na tujo državo naša služba zvezana tudi z življenjsko nevarnostjo. Znani so slučajji vpadov italijanske finance v obmejnem delu Hotedršice in ondotni poboji, gode pa se slični dogodki tudi v Planini in

drugod, le da vsa javnost zanje ne ve, marveč vemo zanje le bolj domačini. Na lastne oči sem videl čez mejo v Planino došle fašiste, ki gotovo ne prihajajo na naše ozemlje iz ljubezni do našega rodu, marveč, da kdaj »zarobijo« tega ali onega vročega jim neprijatelja, kar so jim zlasti naši učitelji vsled tople propagande proti njim.

Korak od ceste če stopiš, te lahko vjemo in odvedejo v deželo pomaranč, katerih ti pa ne pokažejo, pač pa bi ti dali občutiti trdnost njih zapornih naprav.

Če kateri okraj v Sloveniji, zasluži naš okraj obljubljenih doklad in jih zato tudi moramo dobiti. Ne gre nam tu za pas 10 km, kot ga zahtevajo naši tovariši v severnem delu, gre pa nam zato, da dobe, kar jim gre oni, ki so tik ob meji, pa tudi ne samo to, marveč vse učiteljstvo okraja in države radi njih službe, ki je zvezana s posebno pozornostjo, s posebnim naporom, z izvestno

nevarnostjo za zdravje in vsled svojega odličnega značaja.

S tem členom v zvezi in na njegovi podlagi pa moramo in moremo zahtevati tudi šolski voditelji plačilo, ki nam gre za upraviteljske posle naših šol. Naš službeni položaj je tak, da nam gre po vsej pravici posebna doklada na plačo, ker se naš položaj dviga nad skupino, v katero spadamo, pa vendar ne moremo biti uvrščeni v višjo skupino.

Mi vršimo službo učiteljev, delno nadzorstvo nad njimi in smo obremenjeni še z delom v pisarni, z odgovornostjo za red in enotnost v šoli, za disciplino učencev in učiteljstva itd. Opravljamo torej šolsko, izvenšolsko in pisarniško službo za enako plačilo z onimi, ki v pisarni nimajo dela.

Zahtevamo torej opravilne doklade za ves čas nazaj, odkar so nam bile ustavljene kljub nakazilom v prejšnjih imenovanih dekretih, moramo pa dobiti opravilne doklade, in sicer delu primernejše kot so bile prejšnje tudi v bodoče, kar naj nam UJU vsekakor in čimprej izposluje na pristojnih mestih.

Gotovo je, da ugodnost, ki nam gre glede drv in natura ali v denarju, ne moremo prezreti, ker nam je obljubljena z izpremembo in popolnitvijo zakona o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904, čl. 33., 39. in 41., zato nam naša organizacija UJU izposluje potrebno uredba.

Tudi nova razdelitev draginjskih doklad nas je z delitvijo v tri draginjske razrede presenetila. Večina naših šol je v 3. draginjskem razredu, izvzeti so le sedeži okrajnih glavarstev, kjer velja II. draginjski razred.

Vsi pa vemo, da so kraji z okrajnimi glavarstvi v neposredni bližini železnic, kjer so življenjske potreščine cenejše od onih v krajih, ki so oddaljene od železnic, kjer je cena dovozu silno visoka.

Ves živež prihaja iz centrov n. pr. iz Ljubljane, Zagreba, Banata itd. in je v Planini, Starem trgu, na Rakeku in drugod vedno dražji kot v Ljubljani, Logatecu itd. V našem obmejnem glavarstvu pa dviga ceno živivilom še neposredni stik z Italijo, ki ima boljšo valuto od nas. Vsekakor so obmejna glavarstva ali gotovi pasi v njih in to zlasti v bližini držav z boljšo valuto glede draginje na slabšem, kot ona v sredini pokrajine ali ob državah z nižjo denarno vrednostjo. Naš okraj bi moral biti torej ves v II. draginjskem razredu, kar naj skuša UJU tudi doseči.

Tudi glede uporabe bolnic in vprašanja našega brezplačnega zdravljenja v njih, je za nas pereče. Da bi hodil državni uslužbenec k privatnim zdravnikom v mesta, ne zadostuje njegova plača niti za vožnjo in honorarje zdravni-

kom, kaj šele za zdravila in kar zdravnik odrede.

Mi sicer nočemo bolehati, raje bi bili vedno zdravi, a kaj ko svojih pljuč in grl nimamo zavarovanih, ko nam jih naša služba kvari, Mi ne silimo v bolnice, in iščemo v njih zdravljenja šele v najskrajnejši sili. Nam je vseeno, če smo prisiljeni iti v bolnico, ali smo v deželni ali državni bolnici, da le ozdravimo in moremo zopet nazaj v službo.

Ker pa uradniški zakon veli, da je naše in naših družinskih članov zdravljenje v državnih bolnicah brezplačno, je država ta člen gotovo ustavila v zakonu zato, ker uvidi, da bolniških stroškov naši dohodki ne vzdrže. Uverjen sem tudi, da skupščina ni bila mnenja, da bodo vsi učitelji Slovenije vedno zdravi, ker je zakon veljaven za vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in nam je dala sama nasvet, da se pobrinemo, kako naj se nam v tem ugodi.

Gotovo je, da nosi država stroške zdravljenja uradništva v državnih bolnicah sama in da jih mora kriti. Zakaj bi jih ne mogla kriti tudi v drugih bolnicah, kjer ni državnih, saj je za državo ali samoupravne bolnice predpogoj zdravljenja plačilo in torej tudi eno in isto ali vplača država to vzdrževalnino v državno, ali deželno bolnico. Ker pa v Sloveniji ni državnih bolnic, naj izposluje UJU, da se zdravi učiteljstvo ob zakonskih pogojih v deželnih ali drugih bolnicah v kar izposluji pri pristojnem ministrstvu potrebno uredba.

e) O prestanku službe govore čl. 131.—135. dovolj jasno, da bi bila razlaga popolnoma odveč.

f) O pokojninah in preskrbi preostalih družinskih članov velja isto kot glede prestanka službe, ker so člani 136. do 158. jasni. Delno nejasnost uvajajo te prehodne odredbe in zlasti čl. 239., ki se glasi: »Pred upokojenimi uslužbenci ostanejo še nadalje z istimi pokojninami in draginjskimi dokladami.

Uslužbenci, upokojeni potem, ko stopi v veljavo ta zakon, a v treh letih od dne, ko stopi v veljavo, uživajo pokojnino po odredbah dosežanih zakonov. — Od tega se izvzemajo uslužbenci, ki se upokoje, ko so dovršili zakonsko število službenih let ali so dosegli starost, po kateri morajo po zakonu stopiti v pokoj. — Uslužbenecem, ki se onesposobijo, izvrševaje svojo službo, sme ministrski svet priznati pravico, da se upokoje po odredbah tega zakona.«

(Dalje prih.)

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

»Zvonček« čisto majhen, da bi se blestel iz njega odsev tistih presrečnih otroških let...

Ob petindvajsetletnici tisočera hvale vsem, ki so stali »Zvončku« ob strani; uspehi preteklosti pa so najboljšje bodrilo za nadaljnje delo, za bodočnost.

Dr. P. Strmšek.

FRANJA HRIBARJEVA:

II. Počitniški izleti učit. Fer. Saveza.

(Konec.)

jih našli 400. — Ko smo si ogledali starodavno romarsko cerkev z neštevilnimi krasnimi podobami in spomeniki, smo šli na grad — razvalino — nekdanj last slavnih Frankopanov, sedaj last grofice Nugent. Ob vходу na ruševini stoji velik bronast zmaj, grb sedanjih lastnikov rodbine Nugent. Uslužbenec grofice nam je proti malemu plačilu razkazal vse znamenitosti te velikanske razvaline. Nekdaj je bilo v tem gradu s štirimi stolpi, 400 soban, brez vseh drugih stranskih poslopij. To zadostuje, da si lahko vsak predstavlja velikost te slavne zgradbe. — Globoko pod gradom se vije

LISTEK.

Kako sodijo drugi listi o Zvončku.

»Jutro« prinaša sledečo laskavo oceno o »Zvončku«:

25-letnica »Zvončka«.

Pravkar je dospela zadnja številka »Zvončka«, ki zaključuje njegov XXV. letnik. Jubilejni letnik posveča uredništvo vsem, ki ljubijo domovino in lepoto mladosti. Tudi mi, ki smo rasli in doraščali ob »Zvončku« in z »Zvončkom«, ne moremo tiho mimo te petindvajsetletnice.

Koliko spominov se mi budi v duši! Ko je pricinjala prva številka tam v letu 1900, kako ponosem sem bil, saj sem dobil ž njo lasten list; pa sem prečital vedno vso številko in z vso vnemo reševal uganke. Še vedno mi je v spominu naslov: Ljubljana, Rimska cesta 7, kjer je stanoval takrat upravnik »Zvončka«. Tjakaj sem pošiljal rešitve rebusov in demantov mesec za mesecem. — Tudi pozneje na gimnaziji me je spremljal »Zvonček«.

Od dobrega »Zvončkovega« upravnik se je obrnilo moje spoštovanje do

urednika. Kako sem zavidal očeta, ko mi je povedal, da sta si z »Zvončkovim« urednikom prijatelja; pokazal mi je lastnoročno njegovo pismo — in brž sem se spomnil vseh mnogoštevilnih pisem in kart z enako, karakteristično, pokončno pisavo, ki sem jih videl toliko na očetovi mizi. In oče mi je povedal, da je »Zvončkov« urednik učitelj v Idriji, da piše pesmice in izdaja knjige. — In zahotelo se mi je, da bi znal tudi jaz kaj napisati. Poskušal sem in poslal dobremu uredniku. V četrty šoli sem bil, ko me je dohitelo: izšli sta moji prvi povestici v »Zvončku«. Pa — zopet spomin! Z menoj se je te nedolžne sreče radoval moj oče, a bila je to njegova zadnja radost. Kmalu nato je prinesel »Zvonček« tudi očetovo sliko in njegov životopis. — Napisal sem pozneje še nekaj povestic za »Zvončka«, a nikdar se jih nisem več tako veselil, ko prvih dveh, ko me je za nje pobožala očetova roka. Tako sem zrasel ob »Zvončku« in skoraj me premagujejo spomini, ko zrem nazaj. Kako je šele pri srcu uredniku; tudi on je rasel ob »Zvončku«, vse polno prilik in doživljajev ga pač veže nanj. Bilo je dela in truda, bilo pa tudi uspehov in — zdi se mi, da se ne motim — sreče in

zadovoljstva. Umaknil se je lahko iz hrupnega življenja k mladim srcem in jim šepetal večno lepo pesem o mladosti. Vemo, kaj je danes dvorni svetnik Gangl slovenskemu šolstvu, napredni misli, naši mladi državi, Sokolstvu, naši slovenski kulturi v obče, a če bi ne imeli ničesar drugega pokazati kot 25 letnikov »Zvončka« bi ga morali šteti med naše prve kulturne delavce. Ko obhaja to petindvajsetletnico, mu ne moremo želeti drugega kakor, da še dolgo časa išče in najde srečo in zadovoljstvo pri »Zvončku«, kakor želimo naši mladini, da ji ohrani tudi še v bodoče Gangl svoje sree in svojo delavno roko!

Istočasno pa praznuje tudi »Zvončkov« upravnik, g. ravnatelj L. Jelenc petindvajsetletnico svojega dela za »Zvonček«. Tudi on se bo spomnil nehalnežnosti in truda v tem poslu, a takoj bo vse pozabil, ko bo zazrl 25 prekrasnih letnikov. In ko jih bo odpiral po vrsti, bo videl, da je tudi on rasel ob njih, kakor se ne moremo obraniti občutka, da je rasel i »Zvonček« sam, kajti najprej je bil namenjen skoraj izključno manjši naši deci, dvigal se je, da je dosegel sedaj najvišjo stopnjo naše osnovne šole. Včasih se mi zazdi, da bi naj ostal